

STEMMEN UIT HET VERLEDEN

gedichten

FRANS SILIAKUS

Auteur

F. Siliakus

© april 2018

AAN HET MEER VAN TONDANO

Hoe vele jaren zijn voorbijgegaan,

 Waarin ik niet me aan dit genoeglijk verglijden

Heb kunnen overgeven, en ik de maan

 Niet zag in melancholisch zoet verblijden?

Na het ontwaken mag ik mijn vensters opendoen

 En zien het klare licht van een smetteloze morgen.

Ik hoor nabij het vrolijk roepen der kapoen,

 Die uit stilte slaat wat was verborgen.

De kleurige Bougainvilles wiegen geurig op en neer

 En lijken zich met reuken uit de keuken te vermengen.

Een visser, alleen, is bezig midden op het meer,

 Vast van plan zijn vangst dra aan de man te brengen.

Ik kan hier mijzelf zijn zonder schromen

 Op deze helling van dit stille, blauwe meer.

Mijn dromen lijken vandaag te zijn uitgekomen

 In deze grondeloos mystieke atmosfeer.

AAN PIERRE BONNARD

Nog jong was ik, toen ik voor het eerst

De intieme, huiselijke scènes zag

Als ook het decoratieve werk dat het teerst

Mijn hart beroerde, en vulde met ontzag

Voor wat uw kunstenaarsoog aan mij onthulde.

Met volle teugen dronk ik van de rode wijn

Van uw oprechte geestdrift, die verguldde

Wat natuur aan schoon en rein

In vrouwenlichamen had neergelegd,

Ontbloeid tot zuivere verstaanbaarheid,

Waardoor mijn mentale wirwar werd ontvlecht.

Zie ik u nu en hoor ik in mijzelf uw zachte stem,

Dan betreed ik opnieuw de aloude paden

Der verrukkingen van vreugden zonder rem,

Doordat uw naakten ongedwongen ontladen

De spanning, opgelegd door een puriteins woord,

Zodat wat vrouwelijk schoon is, eeuwig wordt.

ACHTERBLIJVER

Het leek alsof mijn moeder

Mij kwam afhalen. Ik dacht:

Dit is de plek, waar zij te goeder

Trouw mijn zorgen verzacht,

Maar in deze drukke straat

Kon het gebeuren,

Dat ik het even te kwaad

Had, toen ik moest betreuren

Dat er geen opstanding is,

Zodat ik nu zit met een gemis

En het besef te zijn achtergelaten

Om enkel nog in mijzelf te praten.

AFZONDERING

Vaak zonder ik langs bochtig-steile baan,

Tot waar in diafane wand tezaam,

Namen staan van hen die mij zijn voorgegaan,

Mij af, gedreven door de wil

Die niet de mijne is, maar die ik uit een kil

Zowel als ver gebied afkomstig weet,

Waar ik gewis verloren ben en eeuwig stil.

Nu ik door duisternis en leed

Vervolg mijn nauwelijks begaanbaar pad,

En rondom mij geducht wordt wraak genomen,

Raad ik alsnog in verten de gezochte stad,

Waar achter poorten schuilt mijn onderkomen,

Vertrouwd als wat mijn borst omvat,

Van nabij aanschouwd in tal van dromen.

AKOESTIEK

Om u te vinden behoef ik geen ruimte en geen tijd:

U bent in het gehoor verloren.

Ik heb u opgeslagen het gezicht ten spijt;

Voortaan zult u aan de akoestiek behoren.

Als de voorstelling van u in mij gaat verdwijnen

Blijft u toch ergens impliciet bestaan.

In de voorgelezen woorden zal uw beeld niet kwijnen,

Of mijn verzen moeten ook vergaan.

Wellicht is ooit uw rol voorgoed voorbij

En begint mijn stem u kwijt te raken.

De verstrooiing hoort immers bij de natuur

Ook al staat niemand daarvoor in de rij.

Eerst buigt men zich over zichtbare zaken.

Pas daarna over iemands akoestische levensduur.

A LA RIGUEUR

De woorden, stilgevallen na uw dood:

Dictie, woordkeus, archaïsmen en metoniemen

Leggen nu hun spanning af in synoniemen

Van de conceptie van de moederschoot.

Net als uw fervente voorbeelden betoogden,

Betoogde ook u door middel van de repetitio,

Maar bleef u ver achter bij Cicero's oratio,

Zoals ook uw geschriften niet uw eer verhoogden.

Voorzeggingen veroorzaakten uiterste verschraling,

Terwijl de logica achteraf de opbouw

Van uw gezochte beeldspraak ongenadig fileert.

Bij de door mij opgeleverde vertaling

Van het jarenlange pastorale gesjouw

Wordt u uiteindelijk in rijmen geëvoceerd.

AUGUSTUS IN NIEDERRHEIN

Als los geschoven van de zonnige verschieten

Die het Tiergartenwald van dotten watten voorzien,

Volgen de wolken statig hun eigen riten

Langs velden en wegen en alle flora van dien.

Op uitgestrekte akkers staat het gele koolzaad,

Dat nog verder rijpen moet voor het wordt geoogst,

En waarin een onderdrukt, zacht ruisen schuilgaat

Nu de zon reeds staat op zijn hoogst...

Het landschap is bestrooid met pittoreske dorpen,

Waar behoudens een kerk een bakkerij gevestigd is.

Ook wie in deze wijde stilte wonen, zijn onderworpen

Aan het dagelijkse ritueel en zijn bekommernis.

Een zwerm van wilde ganzen stijgt ten hemel,

Maar wekt nabij noch in de verte enige ontsteltenis.

AVONDLIJKE BEZOEKER

Vanavond kwam hij doodmoe aan,

De oude Nijmeegse mythomaan

Als een die ik al dagenlang

Verwachtte. Ik groette hem,

Half verzonken in gedachten,

Maar liet hem vooral niet lang

In de deuropening staan, gefixeerd

Als ik was door het vallend licht,

Afkomstig van de maan, dat

Ik al observeerde vele nachten.

'Hoe ver is het terug in jaren,

Dat wij elkander wilden evenaren

Nog ver voor onze ontmoeting in

Het onooglijke St. Martial de Laborie,

Waarvan de mateloze euforie

Nog altijd trilt in deze aardse

Tabernakel?' De eenzame keek mij aan;

Hij hield zijn lippen stom,

En keerde zich ten slotte langzaam om,

Mij radeloos achter zich latend.

AVONDLIJK DEN HAAG

Steeds meer heb ik het sombere vermoeden

Dat ik u aan het verliezen ben.

De straten die ik op zoek naar u verken,

Lijken de voortgang te willen verhoeden.

Een tocht door avondlijk Den Haag

Is als een onheilspellend avontuur;

Doordat het druk is op dit late uur,

Rijd ik niets vermoedend in een hinderlaag.

Ik word meegevoerd naar een bureau,

Waar men mij over van alles ondervraagt,

Maar u niet ter sprake brengt.

Als ik uw naam noem comme il faut,

Word ik over het verleden doorgezaagd

En wordt de arrestatieduur verlengd.

BALLADE VAN MIJN VADER

I

Hij heeft de Tweede Wereldoorlog overleefd

Ook de bombardementen op de Duitse hoofdstad.

Trots alle ellende bleef hij, zover ik weet, beleefd,

Zelfs op zijn tijd een beetje gevat.

In Den Haag kwam hij mijn moeder tegen,

Toen nog een daghit, die hem totaal niet zag staan.

Door echter naar dezelfde kerk te gaan

Won hij haar hart, al bleef hij ook verlegen.

Toch zegt dit niks. Hij blijft in mijn geheugen opduiken

Als een gelovig echtgenoot, een ouderling, als pa.

Het beeld van hem begint eerst nu te ontluiken

En gaat beslist ten koste van dat van ma.

Bij familieleden stond hij voor klusjes vaak op de stoep, -

Loodgieterswerk - al was hij geen loodgieter van beroep.

BALLADE VAN MIJN VADER

II

Op zekere dag kwam ik hem in de fabriek opzoeken

Hij had zijn brood vergeten en zijn werkjas.

Ik moest vele gangen, hallen en hoeken

Passeren voor ik bij hem aangekomen was.

Overal rook het naar gasmeters en aardgas.

De ruimten waren leeg en vaal.

Hier en daar liep ik in de looppas

Om maar snel te zijn in zijn lokaal.

Ik zie hem staan in de een of andere hoek.

Hier moet hij dus de hele dag doorbrengen.

Hier ziet hij de dagen korten en ook lengen.

Het is gek, dat ik hier mijn vader zoek.

Hij draagt een blauw en ongemakkelijk pak;

Zo voorziet hij in mijn onderhoud en onderdak.

BEDACHTZAAMHEID

Wie wijst mij de weg? Hoe lang

Reeds regent het? De verte van

De weg legt mij zijn dwang

Op. Er is niet een die mij kan

Zeggen, waar het dal van Lethe is,

Buiten die ene magere gestalte

Die mij laatst noodde aan zijn dis

En het zuiverheidsgehalte

Toetste der verhalen over het zwerven

Van hen die bezig zijn te sterven.

Bedachtzaamheid, zo was zijn naam.

Hij opende een heel klein raam,

Waar zon doorkwam, waarna hij zei:

"Buiten begint helaas de razernij".

BEKLEMMING

Een lang voorbije winteravond en mijn voornaam,

Gepreveld kort voor het sterven van mijn vader.

De herinnering hieraan brengt hem helaas niet nader.

Ik denk daarover na, terwijl ik zit nabij mijn raam.

Langzaam maar onbedwingbaar neemt gestold verdriet

Bezit van mij, en voel ik mij vanuit de tuin bespied

Door een op wie ik niet mij wil bezinnen;

Ik laat de gluurder welbewust niet binnen,

Omdat hij het was, die op die winteravond mij verried.

Mijn tegenwoordig ik leeft op gespannen voet

Met al de ikken die hem voorgegaan zijn.

De daarvan afgestroopte werkelijkheid moet

Begraven blijven in de aarde als overwonnen oud venijn,

Waarin een redelijk mens niet wroet.

BESCHEIDEN ONGEVAL

Er was bescheidenlijk in het stille kolkengebied

Op een pad, verduisterd door geboomte

En dicht struikgewas, een ongeval geschied:

Er lag een uit het nest gevallen vogel.

De wandelaar die, bevangen door de loomte,

Hier aankwam, moet als door een kogel

Getroffen, alsook verbijsterd zijn geweest

Bij het zien van 't schamel overschot van 't beest.

BOTTICELLI'S VENUS

Ernstig leek de wind te blazen

Met aan zijn zijde de zanger van het liefdeslied.

Hij kwam aan het strand om uit te razen,

Maar zag zijn taak opeens voltooid,

Toen hij iets uitspooog en bruoit van zich stiet.

Venus komt ons tegemoetgetreden,

Terwijl de lente zachtjes toesnelt om haar aan te kleden,

Want je weet maar nooit

Wie uit het helmgras haar bespiedt.

BRIELLE

Waar onder blauwe luchten hoop,
Aanvankelijk niet moe gestreden,
Het opgaf, valt onder de microscoop
Van mijn blik wat jaren geleden
Al snel afkerig en vijandig leek,
Mij nu op als een eilandkreek,
Die mij nauwelijks nog kan bekoren.
Hier wilde ik ergens bij behoren
En poogde ik ooit iets op te bouwen,
Maar ik raakte mijzelf hier kwijt,
Al leerde ik wel te schouwen
In de eigen grondeloze eenzaamheid.

Ik kijk nu naar een zeiler op het meer
Wellicht een leerling van weleer,
Die ik vooral niet wens te ontmoeten.
Ik ben hier enkel om de stad te groeten.
Graag sla ik voorgoed de bladzij om
Voor ik mijn oude ik weer tegenkom.

CONDITION HUMAIN

Zwakker kelen stamelen

Vernam ik in naïef gebed

Van hen die graag verzamelen

Klachten strijk en zet,

Waarna alles waait uiteen;

Enkel angst en huivering

Gloeien nog als kolen na,

Nu het vuur ging heen,

En zij smeekten om genâ

Na het verloren geding.